

پیش به سوی جایگزین‌های نوین

نقدی بر مجازات حبس

مؤلف:

احمد اسدی

وکیل پایه یک دادگستری

سرشناسه: اسدی، احمد، ۱۳۳۷ -

عنوان و پدید آور: پیش به سوی جایگزین های نوین: نقدی بر مجازات حبس / مولف احمد اسدی
مشخصات نشر: تهران: کوهسار، ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری: ۱۲۸ ص.

شابک: ۶-۳۵-۷۶۵۲-۹۶۴

یادداشت: فیفا

یادداشت: کتابخانه: ص. ۱۲۶-۱۲۷

عنوان دیگر: نقدی بر مجازات حبس
موضوع: زندان — مجازاتهای جایگزین.
موضوع: مجازات زندان.

موضوع: قانون کیفری.

رده بندی کنگره: ۱۳۸۵ ۵۹

رده بندی دیویی: ۳۶۴/۶۸

شماره کتابخانه ملی: ۲۳۳۹۸-۸۵م

انتشارات کوهسار

پیش به سوی جایگزین های نوین

مولف: احمد اسدی

ناشر: انتشارات کوهسار

صفحه آرایشی: کوهسار نوبت چاپ: اول ۱۳۸۵ تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: باهر گرافیک چاپ و صحافی: آینده قیمت: ۲۸۰۰۰ ریال

شابک: ۶-۳۵-۷۶۵۲-۹۶۴ ISBN: 964-7652-35-6

کلیه حقوق چاپ و نشر محفوظ است.

مرکز پخش: تهران - خیابان انقلاب - خیابان منیری جاوید (اردیبهشت)
ساختمان دانشجو - پلاک ۲۲۲ - طبقه اول - موسسه کتاب فرآیند (کوهسار)

تلفن: ۶۹۰۶۶۹۵۶ - ۶۶۲۹۴۵۳۱ فاکس: ۶۶۴۱۷۳۲۵

بسم الله الرحمن الرحيم

وكان يأمر أهله بالصوة و الزكاة و اكن عند ربه مرضياً

مرحبا ای پیک مشتاقان بده پیغام دوست

تا کنم جان از سر رغبت فدای نام دوست

واله و شیداست دایم همچو بلبل در قفس

طوطی طبعم ز عشق شکر و بادام دوست

زلف او دام است و خالش دانه آن دام و من

بر امید دانه‌ای افتاده‌ام در دام دوست

سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز حشر

هر که چون من دراز لیک جرعه خوردا ز جام دوست

من بگفتم شمه‌ای از شرح شوق خود ولی

درد سر باشد نمودن بیش از این ابرام دوست

میل من سوی وصال و قصد او سوی فراق

ترک کام خود گرفتم تا برآید کام دوست

گر دهد دستم، کشم در دیده همچون توتیا

خاک راهی کان شرف گردد از اقدام دوست

حافظ اندر داد او می‌سوز و بی‌درمان بساز

زان که درمانی ندارد درد بی‌آرام دوست

تقدیم به پدر و مادر عزیزم و همسر و فرزندان فداکارم

به مدد لطف خداوند یکتا تألیف کتاب حاضر را در حالی به پایان می‌رسانم که دوستان، مرا در این راه یاری رساندند. لذا، بر خود واجب می‌دانم تا از دوست گرامی، جناب آقای دکتر سید قاسم زمانی و همچنین از سرکار خانم پوردلاور، تقدیر و تشکر نمایم.

امیدوارم، این کتاب بتواند خدمتی، هر چند کوچک به جامعه حقوقی ایران و راهنمای پویندگان راه عدالت باشد.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۵۵
فصل اول: آزادی از دیدگاه قرآن مجید.....	۱۰
گفتار اول.....	۱۴
مفهوم آزادی از دیدگاه قرآن مجید.....	۱۴
آزادی از دیدگاه افراد.....	۱۵
آزادی و مقام آن.....	۱۸
تعریف و مفهوم آزادی.....	۱۸
گفتار دوم.....	۲۰
آزادی‌های فردی.....	۲۰
مبانی آزادی‌های فردی.....	۲۰
حدود آزادی‌های فردی.....	۲۰
گفتار سوم.....	۲۲
سیری بر قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی.....	۲۲
تحلیلی بر آثار ماده مذکور در جامعه امروزی.....	۲۶
سیاست ریاست محترم قوه قضاییه.....	۲۹
فصل دوم: اصلاح و تربیت مجرمین.....	۳۳
تاریخچه پیدایش ایده اصلاح و تربیت مجرمین.....	۳۴
اصلاح و تعاریف آن.....	۳۵
سیر تاریخی و سابقه حبس.....	۳۶
معانی حبس.....	۳۷
لزوم تناسب حبس با جرم ارتكابی.....	۴۱

ضرورت بازرسی از زندان‌ها	۴۳
بازداشت موقت	۴۳
ممنوعیت سلب خودسرانه آزادی	۴۶
دلایل مخالفت با توقیف احتیاطی	۴۷
فصل سوم: اعسار	۴۹
اعسار از پرداخت محکوم به	۵۰
روایات فقهی در این باب	۵۱
فصل چهارم: آثار حبس	۵۹
آثار حبس محکوم علیه	۶۰
۱- آموزش و انتقال جرائم	۶۵
۲- بزهکاری در داخل زندان	۶۸
۳- پذیرش ارزش‌های ضد اجتماعی	۶۹
۴- از هم پاشیدگی کانون خانواده‌ها	۶۹
۵- بیکاری و طرد اجتماعی	۷۱
پیامدهای فردی حبس	۷۲
۱- اثرات روانی	۷۲
الف) دلیل تراشی	۷۳
ب) فرافکنی	۷۳
پ) رجعت	۷۳
ت) اندیشه‌های غالبی	۷۳
۲- حرفه‌ای تر شدن مجرم	۷۴

۳- تشدید بزهکاری	۷۴
الف: نیازهای مادی	۷۵
ب: نیازهای معنوی	۷۵
پیامدهای اقتصادی	۷۶
۱- مسائل اقتصادی	۷۶
۲- اشتغال	۷۷
۳- تحمیل هزینه به دولت	۷۷
تأثیر زندانی شدن والدین بر فرزندان	۷۸
۱- زندگی کودکان مختل می شود	۷۹
۲- کودکان ارتباط با والدین را از دست می دهند	۸۰
۳- کودکان در فقر زندگی می کنند	۸۰
۴- کودکان عواطف دشواری را تجربه می کنند	۸۱
۵- شرم از حبس قابل توجه است	۸۱
۶- کودکان در مخاطره هستند	۸۱
فصل پنجم: آمار زندانیان	۸۳
هر ۵۴ ثانیه یک نفر به زندان می رود	۸۴
زندانیان در آئینه آمار	۸۴
آمار بیست ساله موجودی زندانیان	۸۴
فصل ششم: زندان از دیدگاه جامعه‌شناسی	۸۷
جامعه‌شناسی و زندان	۸۸
جامعه زندان	۸۹

نظریه آنومی	۹۰
نظریه کنترل اجتماعی	۹۱
انواع کنترل اجتماعی	۹۲
۱- کنترل اجتماعی مثبت و منفی	۹۲
۲- کنترل رسمی و غیر رسمی	۹۲
فصل هفتم: تسهیلات قانونگذار	۹۳
تمهیدات قانونگذار در تقلیل موارد سلب آزادی افراد	۹۴
اختیارات و مسئولیت‌های ضابطین دادگستری	۹۴
وظایف دادسرا بعد از صدور حکم	۹۵
اخذ تأمین از متهم	۹۶
انحصاری بودن نوع تأمین	۹۶
۱- التزام عدم خروج از حوزه قضایی با قول شرف	۹۷
۲- التزام عدم خروج با تعیین وجه التزام	۹۷
۳- اخذ کفیل	۹۷
۴- پرداخت وجه نقد به جای معرفی کفیل	۹۸
۵- اخذ وثیقه	۹۸
۶- بازداشت موقت	۹۹
تعلیق اجرای مجازات	۱۰۰
آزادی مشروط	۱۰۱
محدود شدن بازداشت بدون مجوز قضایی به حداکثر ۲۴ ساعت	۱۰۳
عدم جمع مجازات‌ها در تعدد مادی از نوع واحد	۱۰۵
تبدیل حبس به جزای نقدی به عنوان تخفیف مجازات	۱۰۶

صفحه	عنوان
۱۰۹	فصل هشتم: جایگزین‌های حبس
۱۱۰	گفتار اول
۱۱۰	استفاده از جایگزین‌های مجازات حبس
۱۱۰	الف) جایگزین‌های پیش از محاکمه
۱۱۱	ب) تدابیر جایگزین‌های پس از محاکمه
۱۱۲	گفتار دوم
۱۱۲	جایگزین‌های زندان
۱۱۴	مجازات زندان و جایگزین‌های نوین آن
۱۱۴	تعویق تعقیب
۱۱۴	میانجی‌گری
۱۱۵	بازداشت خانگی
۱۱۵	نظارت الکترونیکی
۱۱۶	پادگان‌های آموزشی - اصلاحی
۱۱۶	تعلیق مراقبتی فشرده
۱۱۷	کار عام‌المنفعه
۱۱۷	جریمه‌های روزانه
۱۱۷	جایگزین‌های نوین حبس
۱۲۱	نتیجه‌گیری
۱۲۶	منابع و مآخذ

مقدمه

آزادی و انسان دو کلمه مترادف و متعالی هستند که در همه اعصار و ادوار تاریخی محدودیتها و ناملایمتی‌ها برای این دو کلمه، که در قرآن و احادیث نیز از این دو کلمه به عنوان ارزشهای متعالی خداوندی یاد شده است، ایجاد می‌نمایند.

به تعبیر قرآن مجید انسان اشرف مخلوقات است و دارای اراده آزاد، انسانها می‌توانند خود را به عالیترین درجات برسانند اما عواملی باعث می‌شوند که این اشرف مخلوقات و دارای اراده آزاد خود را به جهل و ظلمت بکشاند تا جایی که آزادی و حریت را از او سلب می‌کند و این موضوعی است که مورد نقد اینجانب می‌باشد.

فلسفه مجازات

در طول تاریخ اعمال مجازاتها بر انسانها بوده است و این امر از دوران برده‌داری شروع شد و تاکنون ادامه داشته است در این خصوص مکاتب مختلف و دانشمندان و حقوقدانان مختلف ارائه نظر و طریق نموده‌اند. بکار یا می‌گوید انسانها دارای یک قرارداد اجتماعی هستند و هرکس به این قرارداد لطمه بزند دولت باید از آنها حمایت کند انسانها حق و حقوق خود را به دولت ارائه می‌کنند. اما صرف نظر از آنکه مجازات حبس اعم از زندان تطویل‌المدت و بازداشت می‌باشد اما بیشتر نظر اینجانب بر روی مجازات زندان معطوف است. با این وصف به علت پاره‌ای از مشکلات در سیستم تفحص قضایی مراحل بازداشت متهم به صورت طولانی مدت درآمده و چه بسا پس از این مدت رأی بر براءة وی داده شود و هیچ مرجعی نیز درصدد ترمیم خسارات مادی و معنوی نیز برنیاید چه عنوان نمونه در پرونده‌ای متهم به مدت ۷ سال در زندان به سربرد و از آزادی محروم بود بعد از ۷ سال حکم براءة او صادر شد.

چه کسی می‌تواند زندگی این انسانی که سالها به طور موقت در حبس بوده است توجیه نماید. قطعاً زندگی این انسان تباه شد و این تبعات فردی مجازات حبس است از نظر تبعات اجتماعی نیز باید بدانیم که آثار تباهی این انسان قطعاً به خانواده سرایت نموده و از خانواده به جامعه تسری یافته است خانواده این زندانی بی‌تردید بروز پیامدهای این رنج سنگین را به جامعه منتقل می‌نماید و جامعه نیز از این اقدام آسیب خواهد دید.

سلب آزادی انسان برای چند دقیقه و یا برای تمام عمر که حبس ابد نام گرفته است ابزاری است که بدان وسیله قدرت حاکمه به منظور حفاظت و صیانت از نظم عمومی و سرکوب آنان که واقعاً به حقوق حاکم بر جامعه تعرض کرده‌اند اقدام می‌نماید در این فرآیند قانونگذار، قاضی و نهاد اجرایی آزادی انسانها را محدود و یا سلب می‌کند تا ارزشهای والا تر پاس داشته شود.